

Jurisdicțiile muncii și asigurărilor sociale arădene (1934-1946)

Work and social insurance jurisdiction in Arad (1934-1946)

Emil Arbonie,
Asociația culturală „Astra arădeană – 1863”

Abstract

We note the existence of some extremely complicated problems concerning defending work and social insurance rights, which, throughout the years, the Romanian state has tried to resolve, depending on the political, economical and social interests, in favor of the proprietors, wage earners and employees, perfunctory of being public or private.

Key words: *judges, assessors, civil rights, penal rights, decisions*

În perioada de consolidare a statului național unitar român, evoluția complexelor și diverselor probleme economice, comerciale și sociale din teritoriile unite, a impus rezolvarea conflictelor, litigiilor de muncă și ocrotirilor sociale ale patronilor, salariaților și unor instituții, prin intermediul organizării și funcționării unor două noi forme de instanțe judecătorești, denumite judecătoria de muncă pe lângă Camerele de muncă și complete de judecată pe lângă Casele de asigurări sociale.

Ca urmare a decăderii puterii economico-financiare mondiale, puternic reflectată și în România după Primul Război Mondial, dar mai ales în perioada 1929-1933, consecințele grevelor generale, care au condus la încetarea totală sau parțială a muncii, producției și comerțului, au impus puterii legislative să adopte, în anul 1933, Legea pentru înființarea și organizarea jurisdicției muncii¹ și Legea pentru unificarea asigurărilor sociale și Caselor centrale².

Conform acestui cadru legislativ, modificat de mai multe ori în perioada următoare³, au fost înființate judecătoriile de muncă prin decret

¹ Publicată în *Monitorul Oficial* nr. 38 din 15 februarie 1933, pp. 927-936 (în continuare: *M. Of.*).

² *Ibidem*, nr. 83 din 8 aprilie 1933.

³ Vezi Legea pentru numirea magistraților la judecătoriile de muncă (*ibidem*, nr. 83 din 8 aprilie 1933); Legea pentru înființarea judecătoriilor de muncă (*ibidem*, nr. 38 din 15 februarie 1933); Legea pentru completarea articolelor din Legea judecătoriilor de muncă

regal, în baza unui jurnal al Consiliului de Miniștri, dat la propunerea Ministerului Muncii, Sănătății și Ocrotirilor Sociale, de acord cu Ministerul Justiției. Ele au funcționat pe lângă Camerele de muncă, pentru soluționarea, pe cale de conciliere a conflictelor relative la muncă, sau de judecată a litigiilor dintre patroni, de o parte, și lucrători sau funcționari particulari, de altă parte, sau dintre lucrători sau funcționari particulari, precum și pentru judecarea abaterilor de la dispozițiile legale în vigoare, referitoare la reglementarea, organizarea și ocrotirea muncii și meseriilor.

Pentru ocrotirea drepturilor asigurărilor sociale ale salariaților din întreprinderile industriale și comerciale, publice sau particulare, care erau supuși în mod obligatoriu la asigurări pentru cazurile de boală, maternitate, decese, accidente sau invalidități, au fost înființate instanțe speciale de judecată pe lângă Casele de asistență socială, a căror activitate, din punct de vedere al drepturilor civile, erau separate față de judecătorii de muncă. Atribuțiile acestor două noi tipuri de instanțe judecătorești, grațioase și contencioase, au fost preluate de la celelalte instanțe judecătorești, mixte sau de ocol.

Jurisdicția muncii

Primele judecătoria de muncă au fost înființate în orașele București (o judecătoria cu două secțiuni), Brașov, Brăila, Cernăuți, Chișinău, Cluj, Craiova, Iași, Ploiești și Timișoara (toate cu câte o secțiune)⁴, având circumscripții regionale. Ele au fost asimilate judecătoriilor de ocol și puse sub directă supraveghere a primului-președinte sau președintelui tribunalului în circumscripția căruia își aveau sediul, precum și a inspectorilor judecătorești (care erau incluși în structurile organizatorice ale Curților de Apel). Problemele de factură administrativă ale judecătoriilor de muncă au fost încredințate Ministerului Muncii, Sănătății și Ocrotirilor Sociale.

Au fost supuși judecății instanțelor de muncă patronii, lucrătorii, funcționarii particulari, precum și asimilații tuturor acestor categorii. Aceste instanțe erau competente indiferent de valoarea litigiilor supuse judecății. Din punct de vedere organizatoric, ele erau compuse din doi judecători,

(*ibidem*, nr. 111 din 17 mai 1937), etc., precum și legi, decrete și regulamente pentru modificarea și reorganizarea diverselor dispoziții referitoare la Casele de asigurări sociale, Casa centrală, înființarea posturilor de inspectori generali speciali, fixarea statutului personalului, etc.

⁴ Decretul-regal nr. 1981 din 5 iulie 1933 (*ibidem*, nr. 152 din 6 iulie 1933, p. 4478). La Judecătoria de Muncă Timișoara, prin decizia Ministerului Justiției nr. 59.080 din 21 iulie 1933, au fost numiți magistrații Mihail Kuszniurik și Ioan T. Oniga, judecători de la Judecătoria Timișoara (*ibidem*, nr. 167 din 24 iulie 1933).

grefieri și impiegați (cu atribuții de registratură, arhivistică și dactilografie, conform Regulamentului de aplicare a legii de organizare și funcționare judecătorească. Pentru deliberarea și judecarea conflictelor de muncă, judecătoriile de muncă activau prin complete de judecată, formate din magistrați și asesori sau supleanți.

Judecătorii erau desemnați de Ministerul Justiției, la cererea Ministerului Muncii, Sănătății și Ocrotirilor Sociale și delegați pe termen de 3 ani. Magistrații și funcționarii judecătorești erau plătiți de către Ministerul Justiției, din sumele pe care Ministerul Muncii, Sănătății și Ocrotirilor Sociale era obligat să le pună la dispoziție, prin Camerele de muncă.

Asesorii erau persoane cetățeni români „știutori de carte și cunoscători ai limbii române”, având vârsta de cel puțin 25 de ani împliniți, care satisfăcuseră dispozițiunile legii recrutării, se bucurau de toate drepturile civile și politice și își exercitaseră activitatea de cel puțin un an în cuprinsul judecătoriei de muncă. Pentru numirea asesorilor sau supleanților, din cadrul patronilor, lucrătorilor sau funcționarilor particulari, cu aptitudini, cunoștințe și experiență, erau necesare recomandările scrise ale Camerelor de muncă⁵, Camerelor de comerț și industrie, Caselor de asigurări sociale și ale diverselor asociații profesionale cu personalitate juridică.

Cauzele de competența judecătoriilor de muncă erau afaceri de natură civilă (sume de bani)⁶, acțiuni penale (contravenții), comisii rogatorii și conflicte colective de muncă. În materie civilă, judecătoriile de muncă judecau în primă și ultimă instanță, cu drept de recurs, toate litigiile care nu depășeau o anumită sumă de bani, modificată de-a lungul timpului, iar în

⁵ Conform dispozițiilor Legii pentru înființarea și organizarea Camerelor de muncă și a Consiliului Superior al Muncii, camerele de muncă erau organe de reprezentare și ocrotire a activităților comerciale și muncii industriale. Între atribuțiile Camerelor de muncă erau și cele referitoare la apărarea și susținerea drepturilor salariaților din industrie și comerț, a femeilor și minorilor, pentru ocrotirea repausului duminical, neplata salariilor sau pentru concedii intempestive, putând valorifica în justiție, în locul celor în drept, dar în numele acestora, drepturile derivând, fie din contractele individuale, fie din contractele colective de muncă. Pe lângă fiecare Cameră de muncă funcționau Comisiuni de arbitraj pentru aplanarea conflictelor individuale de muncă ivite între patroni și salariați. Erau patroni, în sensul acestei legi, toți aceia ce posedau o instituție industrială sau comercială, publică sau particulară, indiferent dacă lucrau cu sau fără salariați. Erau socotiți ca salariați toți aceia ce-și prestau munca lor în întreprinderi industriale sau comerciale, publice sau particulare, în baza unui contract de muncă, scris sau verbal (*ibidem*, nr. 83 din 14 aprilie 1927, art. 1, 7-8).

⁶ Legea pentru efectuarea plății lucrului efectuat, publicată în *M. Of.* nr. 91 din 21 aprilie 1931, conținea dispoziții referitoare la litigiile dintre meseriași și patroni, care erau judecate de o Comisie arbitrală ce funcționa pe lângă fiecare judecătorie de ocol și pe lângă fiecare tribunal.

materie penală judecau abaterile de la dispozițiile legale referitoare la reglementarea, organizarea și ocrotirea muncii, meseriilor și sănătății muncitorilor, fie că aplicarea acestor dispoziții erau de resortul Ministerului Muncii, Sănătății și Ocrotirilor Sociale, fie că intrau în atribuțiile unor organe depinzând de alte departamente, cum erau primăriile, polițiile și jandarmeriile.

Judecătoriile de muncă deliberau și judecau cauzele prin intermediul unui complet compus dintr-un magistrat ca președinte și din doi asesori, aleși de către părțile de litigiu, dintre persoanele numite de Ministerul Muncii, Sănătății și Ocrotirilor Sociale, la propunerile recomandate ale Camerelor de muncă, Camerelor de comerț și industrie, Caselor de asigurări sociale și ale diverselor asociații profesionale cu personalitate juridică.

Cererile de natură grațioasă erau soluționate numai de către judecătorul șef al judecătoriei de muncă sau de ajutorul său. Pentru soluționarea conflictelor colective de muncă, completul de judecată era compus dintr-un magistrat ca președinte și 4 delegați, din care doi desemnați de patron sau patroni și doi de către salariații sau funcționarii participanți la conflict.

În luna iulie 1933 au fost stabilite circumscripțiile de muncă ale instanțelor judecătorești. Numărul mare al litigiilor de muncă care au fost supuse judecării primelor 10 judecătorii de muncă, din care numai două în Transilvania (la Cluj și Timișoara), au impus înființarea unor noi judecătorii de muncă, redimensionându-se circumscripțiile teritoriale de muncă stabilite anterior.

Astfel, prin Decretul-regal nr. 1507 din 25 mai 1934, asupra rapoartelor miniștrilor secretari de stat de la Departamentele Justiției (Victor Antonescu) și Muncii, Sănătății și Ocrotirilor Sociale (dr. I. Costinescu), pe baza unui jurnal al Consiliului de Miniștri, a fost înființată și Judecătoria de Muncă Arad, cu o singură secțiune, inclusă în cadrul Camerei de Muncă Arad. Circumscripția acestei judecătorii a fost stabilită asupra întregului teritoriu al județului Arad⁷, deși Inspectoratul Regional de Muncă Arad avea în circumscripția sa, pe lângă teritoriul județului Arad, și circumscripțiile teritoriale ale județelor Bihor (din anul 1931), Hunedoara (de la 1 ianuarie 1932), Alba și Târnava-Mică (1934)⁸.

⁷ *Ibidem*, nr. 131 din 11 iunie 1934, p. 3698.

⁸ Serviciul Județului Arad al Arhivelor Naționale, fond *Inspectoratul Regional de Muncă Arad*, dosar nr. 7/1935, f. 1. Conform unui Raport anual asupra Camerei de Muncă Arad în perioada 1 ianuarie – 31 decembrie 1935, industria era reprezentată în județul Arad prin 145 de întreprinderi, 135 în județul Bihor, 37 în județul Hunedoara, 35 în județul Alba și 16 în județul Târnava-Mică (în continuare: *A. N. Arad*).

Ministerul Muncii, Sănătății și Ocrotirii Sociale a adus la cunoștința Prefecturii Județului Arad informațiile referitoare la adoptarea decretului-regal privind înființarea Judecătoriei de Muncă Arad, comunicare pe care a înaintat-o și Ministerului Justiției, care trebuia să dea instrucțiunile necesare organizării acestei instanțe și numirii, prin delegare, a magistraților și personalului ajutător⁹.

Primul judecător șef la Judecătoria de Muncă Arad a fost numit magistratul Ovidiu L. Creangă (1934-1936), împreună cu judecătorul Constantin P. Efrimescu¹⁰. În perioada următoare, au fost delegați în funcția de judecători șefi magistrații Toma I. Tăurescu (1937-1939), Nicolae Ludoșan (1940-1943)¹¹ și Anghel Teodorescu (1944-1948)¹².

În toată perioada 1934-1948, grefierul acestei instanțe judecătorești a fost Virgil Puticiu.

În baza art. 23 din Legea pentru înființarea și organizarea jurisdicției muncii, Ministerul Muncii, Sănătății și Ocrotirii Sociale a decis numirea asesorilor patroni în grupele Industrie și Comerț, meseriași, asesori lucrători și asesori funcționari particulari pe lângă Judecătoria de Muncă Arad, pe termen de 3 ani¹³.

În Grupa Industrie mare, au fost numiți următorii asesori patroni: 1. Neuman Carol, director la Fabrica de spirt; 2. Fringhian B. Martin, directorul Fabricii de zahăr; 3. Păcuraru Brutus, prim-secretarul Camerei de comerț¹⁴; 4. Dr. Racz Alexandru, directorul Fabricii textile „Teba”¹⁵; 5. Albu Simion, directorul Fabricii de tricotaje¹⁶; 6. Dan Oscar, directorul

⁹ *Idem*, fond *Prefectura Județului Arad. Acte administrative*, dosar nr. 197/1934, f. 1.

¹⁰ Prin Decretul-regal nr. 2.277 din 26 iulie 1934, publicat în *M. Of.* nr. 172 din 28 iulie 1934, pp. 4918-4919, magistratul Ovidiu L. Creangă fost procuror de secțiune cu gradul de președinte de tribunal la Tribunalul Dorohoi, fiind permutat, la cerere, judecător cu același grad, la Judecătoria Mixtă Arad, iar Constantin P. Efrimescu fost judecător la Judecătoria Buziaș din județul Timiș-Torontal, fiind permutat, la cerere, tot la Judecătoria Mixtă Arad, în baza art. 17 din Legea pentru înființarea și organizarea jurisdicției muncii.

¹¹ Vezi biografia la Emil Arbonie, Ștefan Ioan Lucaciuc, *Momente din evoluția Tribunalului Arad (1872-2012)*, „Vasile Goldiș” University Press, Arad, 2012, p. 191.

¹² Unele date la: *ibidem*, p. 115, 124 și 137.

¹³ Deciziile ministeriale nr. 46.182, 46.180, 46.184 și 46.188 din 18 iulie 1934 (*M. Of.* nr. 166 din 21 iulie 1934, pp. 4771-4779).

¹⁴ Alte date la *A. N. Arad*, fond *Camera de Comerț și Industrie Arad*, Registrele de procese-verbale ale Comisiei interimare nr. 4/1936-1937 și nr. 5/1940-1941.

¹⁵ Vezi biografia la Emil Arbonie, *Avocații arădeni (1875-1989)*, „Vasile Goldiș” University Press, Arad, 2014, pp. 359-360.

¹⁶ În anul 1945 a fost ales vicepreședinte al Camerei de Comerț și Industrie Arad (*A. N. Arad*, fond *Camera de Comerț și Industrie Arad*, Registrul de procese-verbale ale Comisiei interimare nr. 6/1944-1946).

morii „Neuman”; 7. Dr. Ludovic Falus, secretarul Camerei de comerț; 8. Ing. Șerbănescu Dimitrie, administrator delegat la Fabrica „Siab”; 9. Kleinhändler, directorul Fabricii textile; 10. Reinhart Iuliu, Fabrica de mobile; 11. Zima Tiberiu, prim-secretar al Camei de comerț; 12. György Melhior, directorul Fabricii de confecții; 13. Dr. Juhasz Geza, directorul Fabricii de oxigen; 14. Vigyazo Ladislau, directorul general al Fabricii de vagoane „Astra”; 15; Steiner Edmund, antreprenor de construcții; 16. Dr. Czetel Ludovic, Directorul Fabricii de cherestea¹⁷; 17. Guttmann Aladar, directorul Fabricii de scrobeală; 18. Rapaport Maximilian, directorul Fabricii de cherestea; 19. Kornis Ernest, fabricant de cărămizi; 20. Racs Emil, antreprenor de construcții; 21. Ing. Doman Alexandru, de la Fabrica de articole metalice¹⁸; 22. Lengyel Adalbert, Fabrica de lumânări; 23. Ing. Dumitru Șerbănescu, director general la S.A. Industriale Arad-Brad; 24. Andrei Iovița, subdirector la Uzina electrică; 25. Francisc Ambrus, director la S.A. Industriale Arad-Brad; 26. Ing. Traian Botoiescu, subdirector la S.A. „Electricitate”; 27. Ing. Mihail Tripa, directorul Uzinelor Municipiului Arad; 28. Ing. Emil Gold, directorul Căilor Ferate Electrice Arad-Podgoria; 29. Cristea Marcov, subdirector la Fabrica de zahăr; 30. Ing. Sebestyen Ioan, inspector principal tehnician; 31. Ing. Șerbănescu Toma, inspector tehnic C.F.R. Arad; 32. Ing. Marcu Ioan, subinspector tehnic la Depozitul de locomotive C.F.R.; 33. Poruțiu Victor, conductor tehnic la Depozitul de locomotive C.F.R.; 34. Băcilă Vasile, subinspector la Stația C.F.R. Arad; 35. Pântea N. Petru, șef de Depozit C.F.R.; 36. Popovici Alexandru, picher principal la Inspectoratul C.F.R.; 37. Pienariu Nicolae, picher la Secția D a C.F.R. Arad.

În Grupa Comerț, au fost numiți următorii asesori patroni: 1. Adler Tiberiu, directorul Firmei „Nagy Farkas”; 2. Alföldy Pavel, directorul S.A. „Agricultorilor”; 3. Szöllösi Sigismund, prim-secretarul corporațiilor¹⁹; 4.

¹⁷ Emil Arbonie, *op. cit.*, pp. 106-107.

¹⁸ A fost membru al Comisiei interimare, în calitate de președinte al Secției Comerciale și vicepreședinte al Camerei de Comerț și Industrie Arad, până în mai 1940, când și-a dat demisia din această instituție. Fiind evreu, a căzut victimă românizărilor accentuate ale diverselor instituții publice și particulare (A. N. Arad, fond *Camera de Comerț și Industrie Arad*, Registrele de procese-verbale ale Comisiei interimare nr. 4/1936-1937 și nr. 5/1940-1941).

¹⁹ La ședința din 27 noiembrie 1936, la propunerea președintelui ing. Mateescu Ștefan, Szöllösi Sigismund a fost ales membru corespondent al Camerei de Comerț și Industrie Arad, alături de dr. Iustin Marșieu (fost prefect al județului Arad, în perioadele 1919-1920; 1928-1930 și decan al Baroului Arad în perioada 1921-1928), dr. Romul Coțioiu (avocat, primar al Municipiului Arad în perioada 1935-1937, președinte al Comisiei interimare a

Păcuraru Brutus, prim secretarul Camerei de comerț; 5. Dr. Ludovic Falus, secretarul Camerei de comerț; 6. Tiberiu Zima, prim secretar al Camerei de comerț; 7. Farago Rudolf, director de bancă; 8. Ieșanu Ștefan, director de bancă; 9. Friedland Ionel, director de bancă; 10. Tatu Ioan, director de bancă; 11. Farago Alfred, directorul unei societăți de asigurări; 12. Bing Hugo, directorul unei societăți de asigurări; 13. Stein Iosif, directorul unei societăți de asigurări; 14. Lazăr Samu, directorul Societății „Coliexpress”; 15. Salacz Desideriu, directorul Firmei „Intercontinentală”; 16. Scharfstein Jacob, antreprenor de transport; 17. Domân Alexandru, comerciant de covoare; 18. Dr. Groszmann Alfred, comerciant de vin; 19. Dr. Herezog Alexandru, agentură comercială; 20. Halasz Desideriu, directorul Firmei „Färber”; 21. Kardos Eugen, comerciant de cereale; 22. Ing. Klein Iosif, birou tehnic; 23. Kornis Edmund, directorul Firmei „Frații Kornis”; 24. Molnar Edmund, comerciant de articole tehnice; 25. Kozma Alexandru, exportator de vite; 26. Szabo Nicolae, comerciant de sticlă; 27. Sebes Cornel, comerciant de lemne; 28. Aufricht Alexandru, comerciant de lemne; 29. Szenes Henric, directorul Firmei „Szenes și Schwartz”; 30. Burza Cornel, comerciant de fierărie; 31. Engel Iuliu, comerciant de produse mixte; 32. Dr. Földes Adalbert, farmacist; 33. Grof Francisc, comerciant de mărunțișuri; 34. Schwartz Adolf, comerciant de mărunțișuri; 35. Holländer Emil, comerciant de lemne; 36. Halic Petru, comerciant de vopsele; 37. Ivanyi Melhior, comerciant de ghete; 38. Kabos Karol, comerciant de articole de modă; 39. Radovan Milivoi, comerciant de cereale; 40. Manca Dimitrie, comerciant cu articole de modă; 41. Lăpușca Teodor, comerciant de articole mixte; 42. Kerpel Izidor, librar; 43. Lusztiig Desideriu, comerciant de tricotate; 44. Markus Maxim, comerciant de coloniale; 45. Nemeth Ștefan, comerciant de textile; 46. Ordelt Ladislau, droguist; 47. Sandos Arthur, comerciant de cafea; 48. Szalai Geza, debit de tutun; 49. Sandor Francisc, librar; 50. Szimanyi Izsak, comerciant de produse; 51. Szigeti Oscar, comerciant de ghete; 52. Vertes Iuliu, comerciant de vopsele; 53. Vertes Wilhelm, comerciant de radiouri; 54. Cirici Aurel, agentură de hârtie; 55. Aconi Vasile, comerciant de ghete; 56. Marjovits Alexandru, comerciant de piele; 57. Grünstein Armin, comerciant de frânghii; 58. Heghedüs Iuliu, comerciant de jucării; 59. Dr. Barasch Aladar, comerciant de pânză; 60. Brasch Elemer, comerciant de lapte; 61. Bene Emil

Primăriei Municipiului Arad, în perioada 1936-1938, parlamentar în Camera Deputaților în perioada 1935-1938), Adolf Schwartz, Aurel Bistolon (ginerelul lui Ștefan Cicio-Pop), Petru Popescu (inspector general la Inspectoratul Regional de Muncă Arad), Iuliu Fodor, Vasile Suciu, Issekutz Géza, Paul Alföldy, Alois Steigerwald, ing. Romul Cărpinișan, Tiberiu Zima și Emil Gold (*ibidem*, dosar nr. 4/1936-1937, f. 60).

comerciant de mobile; 62. Hammer Wilhelm, comerciant de biciclete; 63. Garoiu Andrei, director de librărie; 64. Muntean Gheorghe, librar; 65. Schutz Iacob, comerciant de postavuri; 66. Moskovits Sigismund, comerciant de haine; 67. Maidt Emil, comerciant de articole de modă; 68. Fischer Simion, comerciant de articole de modă.

În Grupa asesori patroni-meseriași, au fost numite următoarele persoane în calitate de asesori în domeniile: I. Industria lemnului - 1. Sfânt Vichentie, tâmplar; 2. Cziszer Coloman, tâmplar; 3. Rusu Pavel, strungar; 4. Volf Andrei, tapițer; 5. Popovici Ioan, rotar; 6. Sârbuț Vasile, tâmplar; 7. Boancă Isidor, tâmplar; 8. Ring Ștefan, dogar; 9. Colarov Dimitrie, strungar; 10. Fetik Iosif, tapițer; II. Industria pielăriei - 1. Adoc Axente, pantofar; 2. Rada Ioan, pantofar; 3. Drăgan Gligor, pantofar; 4. Engelhardt Francisc, blănar; 5. Iancsin Nicolae, cojocar; 6. Iancsin Vasile, curelar; 7. Dolga Mircea, secretarul Corpului industrial; 8. Cornea Adam, pantofar; 9. Muscă Ioan, pantofar; 10. Mojic Ioan, cismar; 11. Compasz Iosif, cojocar; 12. Scheiermann Vendel, blănar; 13. Tordai Ioan, cismar; 14. Paulini Iosif, pantofar; III. Industria îmbrăcăminteii - 1. Coroban Ștefan, croitor; 2. Miloș Gavrilă croitor de confecții; 3. Ariton Nicolae, croitor de uniforme; 4. Budean Gheorghe, croitor de dame; 5. Steinhubel Ludovic, mănușier; 6. Dr. Vladislav Cornel, secretar la Camera de muncă²⁰; 7. Szemerei Henric, perier; 8. Crișan Cornel, croitor; 9. Cameniță Teodor, croitor; 10. Noskay Carol, croitor de dame; 11. Schneider Adolf, pălărier; 12. Maltry Matei, croitor de dame; 13. Moț Petru, croitor de piață; 14. Mitrici Milivoi, croitor; IV. Industria alimentară - 1. Stoica Radu, brutar; 2. Takacs Ștefan, brutar; 3. Tomici Pavel, măcelar; 4. Neteu Ioan, cârnățar; 5. Mohor Ilie, restaurator; 6. Nagy Adalbert, restaurator; 7. Bartl Ernest, turtelar; 8. Schwartzberger Carol, brutar; 9. Muscă Arcadie, măcelar; 10. Nistro Gheorghe, cârnățar; 11. Madar Iosif, restaurator; 12. Orban Ștefan, cofetar; 13. Luțai Ladislau, restaurator; 14. Mihalyi Iuliu, cofetar; V. Industria construcției - 1. Gligorescu Pavel, tinichigiu; 2. Gabor Dimitrie, instalator; 3. Oprean Antoniu, zugrav; 4. Șiclovan Pavel, țiglar; 5. Dan Gheorghe, zidar; 6. Sârb Antoniu, sobar; 7. Navradi Eduard, electrician; 8. Tulbure Ioachim, sticlă; 9. Rozsa Adalbert, sculptor de piatră; 10. Kolloș Pavel, tinichigiu; 11. Kőszeghi Emil, tinichigiu; 12. Milosav Ioan, instalator; 13. Țapoș Virgil, zugrav; 14. Groza Petru, țiglar; 15. Szilagyî Petru, zidar; 16. Gașpar Arcadie, electrician; 17. Faller Iuliu, tâmplar; 18. Hagyak Francisc, lăcătuș; 19. Schwartz Arcadie, electrician; 20. Bulboacă Ștefan, lăcătuș; VI. Industria grafică - 1. Jencsi Gheorghe, tipograf; 2. Bitto N., tipograf; 3.

²⁰ Emil Arbonie, *op. cit.*, pp. 451-452.

Mihailovici Alexa, compactor; 4. Merath Nicolae, compactor; 5. Reiszmann Samuil, tipograf; 6. Lanyi Izso, tipograf; 7. Davidovici Arcadie, compactor; 8. Filadelfi Adolf, compactor; 9. Ferdinand Ilie, compactor; 10. Lavrov, tipograf; VII. Industria metalurgică – 1. Ardeleanu Nicolaye, faur; 2. Zetik Carol, lăcătuș; 3. Kun Iosif, optician; 4. Hönig Arcadie, turn de clopote; 5. Antoniu Sontag, lustruitor; 6. Rozenzveig Ioan, aurar; 7. Csaky Iuliu, gravor; 8. Reiner Iosif, ceasornicar; 9. Dr. Oprean Virgil, avocat²¹; 10. Dr. Barbatei Teodor, avocat²²; 11. Sămânță Ioan, faur; 12. Ianto Adalbert, lăcătuș; 13. Tomai Pavel, lustruitor; 14. Csaky Ioan, ceasornicar; 15. Karezag Ștefan, gravor; 16. Ivașcu Nicolae, lăcătuș; 17. Gartner Mark, lăcătuș. 18. Duma Aurel, faur; 19. Gligorescu Ilie, tinichigiu; 20. Böszörmeny Geza, lăcătuș; VIII. Diverse – 1. Bodrogean Aurel, bărbier; 2. Birkenheimer Petru, bărbier; 3. Eipert Fodil, coafor; 4. Dr. Liviu Hălmăgeam, dentist; 5. Martini Ioan, gazetar; 6. Curticean Ștefan, fotograf; 7. Toth Ștefan, chimist; 8. Puterity Sfetozar, proprietar de autoturism, 9. Krebsz Iosif, vopsitor de haine; 10. Galea Ioan, bărbier; 11. Papp Isidor, bărbier; 12. Feier Ioan, coafor; 13. Volmann Emil, dentist; 14. Nagy Geza, fotograf; 15. Dr. Ladislau Vörös, gazetar²³; 16. Gurzei Ioan, proprietar de autoturism; 17. Dan Gheorghe, birjar.

În Grupa asesori lucrători au fost numite următoarelor persoane în domeniile: I. Industria metalurgică – 1. Dan Gheorghe, lăcătuș; 2. Lengyel Ștefan, lăcătuș; 3. Biriș Ilie, lăcătuș; 4. Bodnar Iacob, lăcătuș; 5. Biriș Gheorghe, lăcătuș; 6. Lup Gheorghe, strungar; 7. Velin Pavel, lăcătuș; 8. Boc Adalbert, lăcătuș; 9. Mihailovici Milan, mecanic; 10. Nădăban Pavel, lăcătuș; 11. Nădlăcan Iosif, strungar de fier; 12. Birouaș Ioan, strungar de fier; 13. Barta Avel, lăcătuș; 14. Kiraly Andor, lăcătuș; 15. David Ludovic, lăcătuș; 16. Moldovan Ioasif, muncitor auxiliar; 17. Bătrân Teodor, lăcătuș; 18. Tănăsoi Marin, muncitor auxiliar; 19. Mihailovici Franc, strungar; 20. Timotiei Petru, mecanic; II. Industria lemnului – 1. Măcean Dimitrie, tâmplar; 2. Cărătuș Iacob, tâmplar; 3. Socorit Petru, tâmplar; 4. Iovanov Gheorghe, tâmplar; 5. Munerațiu Traian, tâmplar; 6. Dan Ioan, tâmplar; 7. Albulescu Nicolae, muncitor auxiliar; 8. Benea Aurel, muncitor auxiliar; 9. Gligorescu Dimitrie, tâmplar; 10. Munerațiu Constantin, tâmplar; 11. Bocșa Aurel, tâmplar; 12. Colărescu Teodor, tâmplar; 13. Hecker Carol, tâmplar; 14. Cinteian Gavril, muncitor auxiliar; 15. Ardelean Petru, tâmplar; 16. Ardelean Gheorghe, muncitor auxiliar; 17. Mihailovici Petru, muncitor

²¹ *Ibidem*, p. 305.

²² *Ibidem*, pp. 34-35.

²³ *Ibidem*, pp. 454-455.

auxiliar; 18. Dreucean Traian, tâmplar; III. Industria alimentară – 1. Iosif Florea, chelner; 2. Varga Coloman, chelner; 3. Loșnița Ioan, chelner; 4. Moș Wilhelm, brutar; 5. Frunză Petru, brutar; 6. Puia Ioan, chelner; 7. Nagy Ioan, brutar; 8. Ardeleanu Alexandru, chelner; 9. Kanihay Geza, chelner; 10. Suster Adolf, bucătar; 11. Heidinger Filip, chelner; 12. Schwartz Alexandru, chelner; IV. Industria pielăriei – Oarcea Vasile, pantofar; 2. Săvoiu Gheorghe, pantofar; 3. Nagy Ludovic, pantofar; 4. Budorizan Emil, pantofar; 5. Moș Gheorghe, curelar; 6. Ursoi Teodor, pantofar; 7. Hencz Iosif, pantofar; 8. Albulescu Nicolae, pantofar; 9. Bodor Ștefan, pantofar; 10. Csik Iosif, curelar; V. Industria construcției – 1- Perkovici Constantin, zidar; 2. Szabady Geza, zidar; 3. Mreja Emil, zugrav; 4. Eisenbeil Ioan, zugrav; 5. Brad Ioan, zugrav, 6. Batari Geza, zugrav; 7. Jack Ioan, zidar; 8. Kvasznicska Antoniu, zidar; 9. Adamovici Constantin, zugrav; 10. Reder Francisc, zugrav; 11. Rugl Petru, zugrav; 12. Balasz Ioan, zugrav; VI. Industria grafică – 1. Strengariu D. Sava, tipograf; 2. Voștinar Gheorghe, tipograf; 3. Gruia Silvestru, tipograf; 4. Toma Iacob, compactor; 5. Marian Gheorghe, tipograf; 6. Tirș Ludovic, tipograf; 7. Hălmăgean Gheorghe, tipograf; 8. Bot Ioan, mașinist; 9. Nieder Petru, compactor; 10. Pascu Traian, tipograf; VII. Industria îmbrăcăminte și textilă – 1- Herbai Emil, croitor; 2. Hirsch Ioan, croitor; 3. Trubint Andrei, croitor; 4. Kiss Ludovic, muncitor; 5. Holtzer Florian, muncitor, 6. Mărcuș Ștefan, muncitor textil; 7. Crâsnic Traian, muncitor textil; 8. Armatzky Dumitru, muncitor textil; 9. Becker Carol, croitor; 10. Szarvas Petru, croitor; 11. Kun Francisc, croitor, 12. Roțiș Ioan, muncitor textil; 13. Sălăjean Mircu, muncitor textil; 14. Dulcean Gheorghe, muncitor textil; 15. Boar Ioan, muncitor auxiliar; 16. Schanda Emil, muncitor textil; VIII. Diverse – 1. Rozvan Emil²⁴, avocat; 2. Dr. Vadasz Armand, avocat; 3. Moraru Aurel, funcționar; 4. Secușian Ilie, tapițer; 5. Dr. Puticiu Liviu, avocat²⁵; 6. Măcean Ilie, șofer; 7. Budorizan Emil, sticlă; 8. Bota Iosif, șofer; 9. Bodea Dumitru, taxator; 10. Dr. Petrușiu Silviu, avocat; 11. Misici Mezei, funcționar; 12. Szabo Emeric, sticlă; 13. Selejan Ioan, tapițer; 14. Cristea Dionisie, șofer; 15. Tonka Nicolae, ciobotar; 16. Dr. Bujor Truia, avocat²⁶; 17. Dr. Ioan Petrilă, avocat²⁷; 18. Măgurean Alexandru, funcționar.

În Grupa asesorilor funcționari particulari au fost numite următoarele persoane: I. Funcționari în industria metalurgică – 1. Rozvan Titus; Bobarnac Mircea, 3. Măcean Gavrilă, 4. Andreica Ioan; 5. Vancu Victor; 6.

²⁴ *Ibidem*, pp. 366-367.

²⁵ *Ibidem*, pp. 358-359.

²⁶ *Ibidem*, p. 434.

²⁷ *Ibidem*, 322-323.

Dămăcuș Petru; 7. Ipsilante Gheorghe; 8. Kranovsky Geza; 9. Pâncotan Dimitrie; 10. Szilagyî Eugen; 11. Szapanos Mihail; 12. Neginsky Iuliu; 13. Kovacs Acațiu; 14. Manea Ludovic; II. Funcționari în industria lemnului – 1. Muntean Ștefan; 2. Hoffmann Dumitru; 3. Diamant Iosif; 4. Weisz Eugen; 5. Hollander Ernesct; 6. Szecsi Zoltan; 7. Weisz Pavel; 8. Jellinek Adalbert; 9. Grieshaber Zoltan; 10. Rubinstein Sigismund; III. Funcționari din industria îmbrăcăminte și textilă – 1. Moșoiu Victor; 2. Stanca Ioan; 3. Filipaș Ioan; 4. Mladin Aroadie; 5. Balaity Bela; 7. Laszlo Emeric; 8. Kacso Francisc; 9. Rufu Eugen; 10. Grunwald Izso; IV. Funcționari din Industria grafică și presă – 1. Găvănescu Eduard, jurnalist; 2. Iwsaia Tolan, ziarist; 3. Popescu Alexandru, publicist; 4. Mărculescu Dumitru, ziarist; 5. Cioculescu Atanasie, reporter; 6. Gluck Ștefan, jurnalist; 7. Orosz Gheorghe, funcționar; 8. Jakab Geza, publicist; 9. Schaurer Aladar, ziarist; 10. Dr. Multas Eugen, publicist²⁸; 11. Olosz Pavel, publicist; 12. Enrodi Coloman, funcționar; 13. Zsigmond Nicolae, publicist; 14. Zador Anton, funcționar; 15. Salgo Pavel, reporter; 16. Balla Carol, reporter; V. Funcționari din industria electrică – 1. Sandor Iuliu; 2. Popescu Aurel; 3. Dubeștean Ioan; 4. Brătescu Zeno; 5. Ișfan Traian; 6. Abaffy Eugen; 7. Regdon Desideriu; 8. Timko Ernest; 9. Dioszilagyî Desid, inginer; 10. Medveczy Ludovic; VI. Funcționari din diverse industrii – 1. Ispravnic Ionel, 2. Costa Ioan; 3. Dr. Lazăr Aurel, avocat²⁹; 4. Craia Cornel; 5. Braunn Ludovic; 6. Kalmar Ioan, avocat³⁰; 7. Herezeg Tiberiu; 8. Pomant Alexandru; 9. Schwartz Felmian; 10. Leopold Ioan; VII. Funcționari din comerț și bănci – 1. Mihalic Ioan; 2. Popa Eugen; 3. Rotariu Ioan; 4. Moldovan Ilie; 5. Cozma Gheorghe; 6. Dămăcuș Aurel, contabil; 7. Gavrilovici Dușan; 8. Lupșa Coriolan; 9. Gui Teodor; 10. Vasile Mormăilă; 11. Lazăr Liviu; 12. Nicolescu Ioan; 13. Epescu Pavel; 14. Gheorghe Irimie; 15. Kronberger Ludovic; 16. Czukor Adalbert; 17. Dr. Csedly Carol; 18. Kimmel Ștefan; 29. Feld Friedric; VIII. Funcționari de asigurări – 1. Spătaru Valeriu; 2. Anyos Elemer; 3. Ferdinand Gheorghe; 4. Mihailovici Iuliu; 5. Wolf Iuliu; 6. Schmidt Iuliu; 7. Ditz Alexandru; 8. Pfeiffer Ladislau; 9. Esele Francisc; 10. Margel Simion; 11. Dr. Pollatsek Alexandru; 12. Groza Ioan; IX. Funcționari din transporturi – 1. Nachmansohn Mișu; 2. Gartenberg Iancu; 3. Stanjov Andrei; 4. Merfy Iosif; 5. Sarkany Iosif; 6. Petru F. Iosif; 7. Boniharti Andrei; 8. Wexler Sigismund; 9. Halmos Ioan; 10. Weiszberg Sigismund; X. Funcționari din comerț și angajați particulari – 1. Dr. Ciumpilă Petru,

²⁸ *Ibidem*, pp. 281-282.

²⁹ *Ibidem*, pp. 234-235.

³⁰ *Ibidem*, p. 216.

avocat³¹; 2. Dr. Villinger Ștefan, avocat; 3. Butin Maximilian, angajat comercial; 4. Konya Alexandru, angajat comercial; 5. Rus Ilie, angajat comercial; 6. Miloș Petru, angajat comercial; 7. Neamțu Ștefan, angajat particular; 8. Medrea Maximilian, angajat particular; 9. Tyiriti Nicolae, angajat particular; 10. Katona Ludovic, angajat particular; 11. Konya Francisc, angajat particular; 12. Walther Emeric, angajat comercial; 13. Huniadi Iosif, angajat comercial; 14. Huniadi Iosif, angajat comercial; 15. Ludovic Esch, angajat comercial; 16. Susak Ioan, angajat comercial.

Conform dispozițiilor legale, persoanele care aveau calitatea de reclamant sau pîrât într-un litigiu de natură civilă, dat în competența judecătorilor de muncă, erau datori să aleagă câte un asesor și un supleant dintre cei arătați mai sus. Dacă alegerea nu se făcea de către persoanele interesate, în termenul prevăzut de lege, magistratul care prezida rezolvarea litigiului, alegea un asesor și un supleant dintre cei numiți prin deciziile ministeriale. Se căuta ca alegerea asesorilor și supleanților, să aibă aceeași profesie sau o profesie asemănătoare ori chiar conexă cu a persoanelor aflate în litigiu. În cazul conflictelor colective de muncă, dacă cei interesați nu-și vor fi desemnat câte doi delegați și doi supleanți, în termenul prevăzut de lege, magistrații cooptau asesorii și supleanții necesari, prevăzuți în lista asesorilor judecătoriei de muncă.

După expirarea termenelor de delegare în calitatea de asessori sau supleanți, în perioada următoare, Ministerul Muncii, Sănătății și Ocrotirii Sociale au delegat alți asessori și supleanți, scăzând numărul minoritarilor, în anumite perioade de timp.

Conform normelor regulamentare privind funcționarea cancelariilor judecătorești, toate hârtiile care erau trimise Judecătoriei de Muncă Arad erau înregistrate în registrele de intrare ale corespondenței, în care se înscriau numărul curent, anul, luna, ziua, autoritatea sau persoana care a trimis corespondența respectivă, descrisă sintetizat și în final, modul de rezolvare a respectivelor dispoziții, comunicări, adrese sau solicitări

Tabloul corespondenței intrate la Judecătoria de Muncă Arad în perioada 1 ianuarie 1935 – 31 decembrie 1935

Anul	Luna	Numerele de înregistrare	Numărul hârtiilor intrate
1935	ianuarie	1 - 478	478
	februarie	479 -953	475

³¹ *Ibidem*, pp. 78-79.

	martie	954 - 1488	534
	aprilie	1489 - 1828	339
	mai	1829 - 2359	531
	iunie	2360 - 2991	632
	iulie	2992 - 3586	595
	august	3587 - 3919	333
	septembrie	3920 - 4317	398
	octombrie	4318 - 4764	447
	noiembrie	4765 - 5307	543
	decembrie	5308 - 5786	479
Total	1 ian. – 31 dec.	5786	5786

Correspondența primită de Judecătoria de Muncă Arad era trimisă de către Ministerul Justiției, Ministerul Muncii, Sănătății și Ocrotirii Sociale, Curtea de Apel Timișoara, Tribunalul Arad, Judecătoria Mixtă Arad, Parchetul Tribunalului Arad, Judecătoriile rurale arădene, Chestura Poliției Municipiului Arad, posturile de jandarmi din comunele rurale (peste jumătate din numărul de corespondență a fost trimis de Poliție și Jandarmerie), primării, notari comunali, Camera de Muncă Arad, Camera Comerțului și Industriei Arad, Casa de Asigurări Sociale Arad, Baroul Arad, Corpul Portăreilor Arad, fabricile industriale și firmele comerciale, precum și persoanele aflate în cauzele deliberatorii și de judecată.

Această corespondență intrată conținea copii după decizii, dispoziții, diverse solicitări referitoare la încasarea veniturilor, confirmări referitoare la plata amenzilor, procese-verbale solicitate pentru rezolvarea cauzelor, procese-verbale privind aplicarea contravențiilor, dovezi de înmânare a citațiilor, solicitări privind termenul de judecare a litigiilor civile și penale, trimiterea procurilor generale acordate avocaților pentru a reprezenta instituții, decizii de suspendare a activității profesionale ale unor avocați care au fost pedepsiți disciplinar, trimiterea de dosare rezolvate în urma acțiunilor de apel, recurs ori nerezolvate ca urmare a lipsei de competență, recipise de plată a amenzilor, a comisiunilor de suspendare executivă în perioada judecării recursurilor, etc.

Din 8 august 1934, după îndeplinirea condițiilor referitoare la organizarea acestei instituții judecătorești, cancelaria a început întocmirea dosarelor oficiale, civile, penale, ale comisiilor rogatorii și ale conflictelor de muncă, care au fost trecute în registrele de evidență, conform dispozițiilor legale de organizare a activităților cancelariilor instanțelor judecătorești.

Dosarele oficiale erau dosarele de corespondență cu: Ministerul Justiției; Curtea de Apel Timișoara și Tribunalul Arad; Ministerul Muncii, Camera de Muncă Arad și Inspectoratul Muncii Arad; cu diverse autorități judecătorești; cu autorități administrative; corespondență confidențială³²; dosare referitoare la personalul Grefei și numirile funcționarilor; a modului de funcționare a asesorilor și înlocuitorilor; statele de plată și diurne, precum și un dosar referitor la furniturile de cancelarie și a cheltuielilor de întreținere a localului judecătoresc. În fiecare an au fost întocmite astfel de dosare oficiale, al căror număr a crescut de-a lungul anilor, ca urmare a sporirii complexității activității acestei judecătorii de muncă (corespondență cu Parchetul Tribunalului Arad referitoare la exercitarea dreptului de apel; copiile cărților de judecată civile; copiile cărților de judecată penale; tabelele de afișare a proceselor, etc.).

Cele mai multe dosare au fost cele civile, referitoare la obținerea unor drepturi bănești, apoi dosarele de judecare a contravențiilor învinuite diverselor categorii de patroni, salariați, funcționari particulari și asimilații acestor categorii. Alte dosare au vizat activitățile comisiilor rogatorii, întocmite la cererea altor instanțe judecătorești, dosare referitoare la conflictele colective de muncă³³, precum și alte dosare, ale cazurilor care nu au fost supuse judecății.

³² Corespondența confidențială conținea diverse rapoarte ale șefului instanței către prim-președintele Tribunalului Arad, multe dintre ele cu rugămintea de a fi înaintate Ministerului Justiției, prin care erau relevate fapte antisociale ale unor funcționari judecătorești sau atitudini nelegale ale avocaților care nu participau, sau întârziiau la ședințele de judecată în care aveau calitatea de asesori, aceste atitudini îngreunând activitate judecătorească, prin amânarea proceselor. Șeful judecător Creangă solicitase ca Ministerul Justiției să dispună desărcinarea de asesori a avocaților Truia Bujor, Czettel Ludovic, Chiroiu Silviu, Kalmar Ioan, Lazăr Aurel, Multan Eugen, Oprean Virgil, Puticiu Liviu și Weillinger Ștefan (*A. N. Arad*, fond *Tribunalul Arad*, dosarele nr. 4/1936, f. 35-36).

³³ Contractele individuale și colective de muncă au fost reglementate prin Legea asupra contractelor de muncă, publicată în *M. Of.* nr. 74 din 5 aprilie 1929, modificată în anii 1932 și 1938. Legea reglementa contractul de ucenicie, contractul individual, de echipă și colectiv de muncă și efectele acestora, obligațiile patronului și salariatului, remunerarea muncii, precum și aspectele privind contractele individuale de muncă ale funcționarilor din industrie și comerț. Problemele referitoare la ucenicie au fost restructurate prin Legea pentru pregătirea profesională și exercitarea meseriilor (*ibidem*, nr. 99 din 30 aprilie 1936 cu modificările din 1937 și 1938). Drepturile de asigurare socială au fost reorganizate prin Legea pentru unificarea asigurărilor sociale (*ibidem*, nr. 83 din 8 aprilie 1933, cu modificările din 1934, 1937 și 1938). Legea pentru reglementarea muncii în birourile întreprinderilor comerciale și industriale și a orelor de deschidere și închidere a magazinelor, reglementa durata normală de muncă, care nu putea depăși 8 ore pe zi sau 48 de ore pe săptămână (*ibidem*, nr. 178 din 4 august 1938).

Tabloul corespondenței intrate la Judecătoria de Muncă Arad în perioada 1 ianuarie 1935-28 septembrie 1938³⁴

Anul	1935	1936	1937	1938
Corespondență	5786	5442	7087	5930

Tabloul corespondenței intrate la Judecătoria de Muncă Arad în perioada 1 ianuarie 1945-23 martie 1948³⁵

Anul	1945	1946	1947	1948
Corespondență	2110	982	1980	362

Tabloul dosarelor întocmite de Judecătoria de Muncă Arad în perioada 1934-1945³⁶

Anul	Dosare oficiale	Dosare civile	Dosare penale	Comisii rogatorii	Conflicte de muncă	Alte dosare	Total
1934	9	268	150	4	3		431
1935	12	823	619	3	2		1.460
1936	15	1.215	672	4	2	30	1.938
1937	15	361	325	3	3	6	713
1938	15	336	527	8		4	890
1939	16	220	305	8		18	567
1940	17	218	187	7	9	9	447
1941	16	161	125	2	67	41	412
1942	19	176	207	2	3	10	417
1943	19	98	290	7	7	14	435
1944	27	158	81			16	282
1945	29	277	31			18	358

Persoanele care au introdus reclamații pentru acțiuni civile sau penale, erau înscrși într-un registru alfabetic, pentru a se putea cunoaște mai

³⁴ N. Arad, fond *Judecătoria de Muncă Arad*, dosar nr. 3/1935, f. 1-160; 4/1936, f. 1-147 și 7/1937-1938, f. 1-145.

³⁵ *Ibidem*, dosar nr. 9/1945-1948, f. 1-136.

³⁶ *Ibidem*, dosar nr. 2/1934-1936, f. 1-100.

repede datele principale referitoare la aceste cauze supuse jurisdicției de muncă.

Opisul alfabetic al persoanelor care au introdus acțiuni civile sau penale la Judecătoria de Muncă Arad în perioada 1934-1941³⁷

Literele alfabetice	1934	1935	1936	1937	1938	1939	1940	1941
A	16	39	64	15	29	31	21	14
B	38	120	174	79	64	42	47	46
C	34	104	160	43	55	26	22	28
D	20	67	71	26	24	8	9	18
E	12	20	20	6	11	7	6	1
F	26	77	121	19	36	36	24	26
G	22	63	67	25	39	30	16	17
H	17	73	84	52	45	36	27	20
I	16	63	75	30	81	30	15	16
J	3	8	25	5	2	7	3	6
K	49	128	147	63	67	38	27	32
L	11	42	57	29	40	16	17	14
M	38	106	183	66	66	55	50	33
N	12	39	60	16	24	16	8	13
O	8	31	35	12	16	7	6	3
P	21	76	95	21	42	36	38	32
R	9	60	80	27	41	13	17	12
S	40	188	213	76	101	71	55	59
T	9	66	66	38	33	17	15	12
U	3	6	21	7	4	5	2	6
V	15	54	68	33	26	21	15	10
W	5	27	20	8	11	7	3	4
Z	7	11	20	12	11	6	5	4

Opisul alfabetic al persoanelor care au introdus acțiuni civile sau penale la Judecătoria de Muncă Arad în perioada 1942-1948³⁸

Literele alfabetice	1942	1942	1944	1945	1946	1947	1948
A	13	13	4	9	13	28	8
B	27	27	23	40	31	47	8

³⁷ *Ibidem*, dosar nr. 1/1934-1936, f. 1-300; dosar nr. 5/1937-1945, f. 1-300.

³⁸ *Ibidem*, dosar nr. 5/1937-1945, f. 1-300; dosar nr. 10/1946.1947, f. 1-250.

C	37	37	13	27	19	34	11
D	25	25	4	17	20	20	4
E	4	4	2	5	6	4	1
F	23	23	10	10	13	17	4
G	15	15	12	14	16	13	1
H	18	18	12	16	13	20	8
I	10	10	10	12	8	22	6
J	7	7	4	6	-	-	-
K	19	19	22	20	22	37	4
L	11	11	11	9	7	11	1
M	38	38	23	28	18	41	6
N	17	17	9	8	6	10	1
O	5	5	5	7	1	9	1
P	27	27	23	13	8	20	5
R	7	7	10	16	11	14	4
S	38	38	41	39	41	93	31
T	26	26	6	20	5	23	5
U	2	2	3	2	5	3	1
V	14	14	6	9	9	10	8
W	3	3	3	6	2	4	2
Z	9	9	0	3	-	8	1

**Tabloul alfabetic al persoanelor condamnate la plata amenzilor
contravenționale de către Judecătoria de Muncă Arad în perioada
1934-1944**

Index alfabetic	1937	1938	1939	1940	1941	1942	1943	1944	Total
A	14	7	4	2	4	4	6	4	45
B	34	34	23	9	7	5	19	5	136
C	20	19	8	9	2	5	18	9	90
D	18	10	4	2	4	2	15	1	56
E	1	5	3	40	-	-	5	1	55
F	22	16	12	13	2	5	14	5	89
G	11	7	7	4	6	1	12	3	50
H	12	9	2	4	2	1	15	2	47
I, J	10	4	2	2	8	2	12	2	42
K	35	20	11	28	9	4	18	5	110
L	11	9	15	3	4	2	6	-	50
M	24	20	19	11	10	8	29	19	140
N	9	8	6	4	4	-	10	12	53
O	7	2	-	1	-	-	-	2	12

P	13	9	12	8	5	2	15	5	69
R	8	10	3	6	2	3	4	2	38
S,Ș	36	30	14	13	10	6	24	9	132
T	7	14	6	2	4	5	11	3	52
U	1	2	3	-	-	1	3	1	11
V,W	17	6	13	6	2	-	14	2	60
Z	1	9	1	2	-	1	5	1	20

Urmare a ocupației sovietice, schimbarea regimului politic a impus creșterea contribuției clasei muncitoare la soluționarea diverselor conflicte de muncă. Astfel, în septembrie 1946 s-a reorganizat și jurisdicția muncii, prin desființarea vechilor judecătoria de muncă din întreg cuprinsul țării³⁹.

Toate litigiile de muncă erau rezolvate în conformitate cu dispozițiile noii legislații, completate cu prevederile de drept comun. Astfel, litigiile de muncă, în valoare de până la suma de 1.000.000 lei, erau judecate de comisiile sindicale de cercetare și arbitraj, care funcționau pe lângă inspectoratele de muncă, iar litigiile de muncă cu valoare peste această sumă, plus cauzele în materie penală, erau supuse judecării secțiilor de muncă, constituite pe lângă tribunale și Curți de Apel, acestea din urmă având competența de judecată a recursurilor.

Au fost organizate 13 secțiuni de muncă la tribunalele din județele Arad, Bihor, Brăila, Brașov, Cluj, Constanța, Covurlui, Iași, Ilfov (două secții), Prahova, Sibiu și Timiș-Torontal.

Personalul judecătoriilor de muncă desființate a fost încadrat de Ministerul Justiției în secțiile de muncă înființate și la orice alte instanțe. Secția de muncă de la Tribunalul Arad a fost constituită dintr-un președinte, doi judecători, un prim-grefier, un grefier, un registrator, un arhivar, un ajutor de grefier, doi impiegați, un dactilograf și doi aprozi.

În urma reorganizării judecătorești, în anul 1948, a fost reorganizată și jurisdicția muncii⁴⁰.

Comisiile sindicale de cercetare și arbitraj, aveau competența de a judeca litigiile de muncă în valoare de până la suma de 50.000 lei, iar litigiile peste această valoare, precum și cele penale, erau supuse jurisdicției judecătoriilor populare și tribunalelor.

³⁹ Legea nr. 711 din 2 septembrie 1946, publicată în *M. Of.* nr. 206 din 6 septembrie 1946, pp. 9796-9804.

⁴⁰ Legea nr. 30 pentru modificarea unor dispoziții din legea nr. 711/1948 (*M. Of.* nr. 43 din 21 februarie 1948) și republicarea legii nr. 711 în: *ibidem*, nr. 132 bis din 9 iunie 1948, pp. 5018-5022.

Reorganizarea tuturor ministerelor a condus la desființarea fostelor inspectorate de muncă și a altor organe ale Ministerului Muncii și Prevederilor Sociale. Din septembrie 1949, atribuțiile acestor instituții desființate au fost atribuite Sfaturilor Populare din județe și orașe, prin secțiunile de muncă și prevederi sociale.

Jurisdicția asigurărilor sociale

Cadrul legal al unificării asigurărilor sociale stabilea obligativitatea asigurării salariaților din întreprinderile industriale și comerciale, publice sau private, pentru cazuri de boală, maternitate, deces, accidente și invaliditate, prin plata obligatorie a unor cotizații și contribuții suplimentare, ale căror valori au crescut de-a lungul timpului. Asigurarea obligatorie a salariaților, ucenicilor, practicanților din întreprinderi, precum și a altor categorii de persoane, cetățeni români sau salariați străini care lucrau în România, dădea naștere drepturilor la îngrijire medicală, medicamente și accesorii medicale, ajutoare bănești, ajutoare în caz de maternitate, ajutoare în caz de deces, pensii pentru invaliditate și accidente, asigurări suplimentare și internarea în institute de ocrotire.

Dacă patronii, salariații și funcționarii nu își îndeplineau obligațiile legale de asigurare obligatorie, era sancționați cu amenzi contraveniente, de valori diverse, iar în unele cazuri și cu închisori de la 15 zile la 2 luni, pe lângă amenzi.

În unele cazuri între patroni și salariați, sau între patroni sau salariați și Casele de asigurări se creau litigii, care erau soluționate prin judecare, de către o comisiune de judecată, înființată pe lângă fiecare Casă de asigurare. Aceste erau judecate conform legii pentru înființarea și organizarea jurisdicției muncii, de către comisiunea de judecată formată dintr-un judecător de tribunal sau de ocol, desemnat de către prim-președintele tribunalului și câte un reprezentant al patronului și salariatului. Acești membri ai comisiunii de judecată erau confirmați pe timp de 4 ani de către Ministerul Muncii, Sănătății și Ocrotirilor Sociale. Grefierul comisiunii erau numiți dintre funcționarii Casei de asigurări, iar ședințele comisiunii se țineau la sediul Casei de asigurări.

Hotărârile comisiunii de judecată puteau fi atacate cu apel, în termen de 30 de zile libere de la pronunțare, la Comisiunea de apel de pe lângă Casa Centrală a Asigurărilor Sociale din București. Deciziile Comisiunii de apel erau definitive și executorii.

Casa de Asigurări Sociale din Arad a avut sediul în imobilul de pe B-ul Ferdinand nr. 36, unde a funcționat și Comisiunea de judecată de pe lângă această instituție publică. Încă din anul 1934, președinții acestei

comisiuni a fost judecătorul Ovidiu Creangă, șeful-judecător al Judecății de Muncă din Arad și judecătorul Constantin Efrimescu⁴¹. Membrii comisiunii au fost Ioniță Andrei, reprezentantul patronilor și Gheorghe Voștinar, reprezentantul salariaților. La ședințele de judecată participa uneori și Ioan Platoș, directorul C.A.S. Arad, precum și persoana contestatoare sau reprezentantul acesteia. Grefier era funcționarul Ștefan Sp. Ștefănescu.

Din anul 1938 comisiunea a primit denumirea de Instanța de Judecată a Casei de Asigurări Sociale din Arad, iar în perioada 1945-1948, s-a numit Instanța de Judecată Regională a Casei de Asigurări Sociale Arad⁴².

După expirarea delegațiilor judecătorilor Creangă și Efrimescu, din anul 1938 a fost singurul președinte al comisiunii judecătorul Toma Făurescu⁴³, iar din anul 1943 judecătorul Nicolae Ludoșan⁴⁴, în mai 1945 judecătorul Constantin Ursulescu, iar din iunie 1945⁴⁵, până la sfârșitul anului 1948, au activat judecătorii Anghel Teodorescu⁴⁶ și Nicolae Gh. Bujor⁴⁷. Toți acești judecători au fost delegați și la Judecătoria de Muncă din Arad, iar din 1946, la Secția de Muncă a Tribunalului Arad.

De-a lungul timpului, grefieri instanței de jurisdicție a asigurărilor sociale au fost funcționarii Ioan Rodeanu⁴⁸, Tiberiu Papețiu⁴⁹, Gheorghe Tarhună⁵⁰ și Sever Petrilă⁵¹, Eugenia Ionică⁵², Popa Ioan, Gheorghe Husău și Iacob Dumitru⁵³, Octavian Popoviciu⁵⁴ și Ștefan Albert⁵⁵.

Instanța de judecată a asigurărilor sociale arădene judeca, în ședințe publice, contestațiile depuse de patroni și salariați împotriva impunerilor amendamente, făcute de Casa de Asigurări Sociale din Arad, în domeniile de impunere și de asigurare a drepturilor asiguraților. Aceste contestații erau puse pe rol, citate părțile litigioase și martorii solicitați de aceștia, iar în

⁴¹ A. N. Arad, fond *Casa de Asigurări Sociale din Arad*, dosar nr. 43/1944, f. 1.

⁴² *Ibidem*, dosar nr. 122/1938.

⁴³ *Ibidem*; nr. 158/1939; 110/1940; 134/1941; 220/1942; 87/1943.

⁴⁴ *Ibidem*, nr. 89/1944.

⁴⁵ *Ibidem*, nr. 64/1945.

⁴⁶ *Ibidem*, nr. 46/1946; 43/1947; 88/1047.

⁴⁷ *Ibidem*, nr. 63/1945; 46/1946

⁴⁸ *Ibidem*, dosar nr. 264/1935.

⁴⁹ *Ibidem*, dosar nr. 122/1938

⁵⁰ *Ibidem*, dosar nr. 158/1939, 63/1945, 93/1947 și 2/1948.

⁵¹ *Ibidem*, dosar nr. 93/1947, 2/1948.

⁵² *Ibidem*, dosar nr. 158/1939.

⁵³ *Ibidem*, dosar nr. 220/1942.

⁵⁴ *Ibidem*, dosar nr. 158/1939.

⁵⁵ *Ibidem*, dosar nr. 110/1940.

urma dezbatelor, unele contestații erau judecate, iar altele amânate. Sentințele de judecată ale comisiunii soluționau cauzele prin admitere, respingere, scoatere de pe rol, amânate, conexarea împreună cu alte cauze ori declinarea competenței,

Lunar, conducerea Casei de Asigurări Sociale din Arad înainta directorului general al Casei centrale de Asigurări Sociale din București un tablou al cauzelor soluționate de Instanța de Judecată de pe lângă C.A.S. Arad. Din evidențele păstrate, rezultă că această instanță judeca, lunar, un număr cuprins între 20-80 de cauze contestaționale.

**Tabloul contestațiilor judecate în perioada 1 ianuarie-30 noiembrie
1941⁵⁶**

Luna	Cauze pe rol	Judecate	Amânate
Ianuarie	53	28	25
Februarie	80	39	41
Martie	56	21	36
Aprilie	42	28	14
Mai	52	28	24
Iunie	47	28	16
Iulie	51	23	28
August	21	11	10
Septembrie	39	22	17
Octombrie	46	19	37
Noiembrie	39	18	21

**Tabloul contestațiilor judecate în perioada 1 aprilie 1943-31 martie
1944⁵⁷**

Luna	Cauze pe rol	Judecate	Amânate
Aprilie	38	23	15
Mai	52	35	17
Iunie	43	23	18
Iulie			
Mai			
August			
Septembrie			

⁵⁶ *Ibidem*, dosar nr. 136/1941

⁵⁷ *Ibidem*, dosar nr. 89/1943.

Octombrie	37	14	23
Noiembrie	57	34	23
Decembrie	51	20	23
Ianuarie	53	37	16
Februarie	45	25	22
Martie	52	11	22

Judecarea recursurilor și apelurilor împotriva cărților de judecată ale acestei instanțe judecătorești arădene erau soluționate de Direcția Contencios a Casei Naționale a Asigurărilor Sociale din București. În general, la judecarea recursurilor și apelurilor, inculpații erau reprezentați de avocați arădeni. Unele hotărâri atacate au fost casate, total sau parțial, pentru violarea și greșita interpretare a dispozițiilor legale, denaturări ale dispozițiilor de lege, exces de putere, etc., iar celelalte au fost respinse⁵⁸.

Trecerea mijloacelor de producție în proprietatea statului, prin naționalizarea întreprinderilor industriale, comerciale, bancare, de asigurări, miniere, de transporturi, instituțiilor și unităților sanitare particulare, etc., a condus la reorganizarea judecătorească, după modelul sovietic.

În consecință, constatăm existența unor extrem de complicate probleme privind apărarea drepturilor muncii și ale asigurărilor sociale, pe care, de-a lungul timpului, statul român a încercat să le rezolve, în funcție de interesele politice, economice și sociale, în favoarea patronilor, salariaților și funcționarilor, indiferent dacă aceștia erau publici sau particulari.

⁵⁸ *Ibidem*, doarele nr. 211/1937; 122/1938; 89/1943; 90/1944; 63 și 64/1945;